

Estiueig

Caldes d'Estrac

Ubicació

Comarca: Maresme
Lloc/Adreça: (08393 Caldes d'Estrac)
Emplaçament Caldes d'Estrac.

Coordenades:

Latitud: 41.57248
Longitud: 2.52759
UTM Est (X): 460615
UTM Nord (Y): 4602419

Classificació

Número de fitxa 08032 - 105
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Costumari
Estil / època: Contemporani
Segle XIX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Ús actual: Lúdic
Titularitat Pública

Fitxes associades:

[Banys Termals](#)

[Can Cassasses](#)

[Hotel Estrac](#)

[La Santema](#)

[Can Vidal \(antic Casal Català\)](#)

[Estació RENFE](#)

[Caldes o Caldetes](#)

[Hotel Kalima](#)

[Hotel Colón](#)

[Nucli Antic](#)

[Conjunt del Passeig dels Anglesos](#)

Carrers del Callao i de Santa Teresa

Front marítim

Festa Major

Festa de Santa Llúcia (d'hivern o petita)

Autoria de la fitxa Octavi Malloquí Vicens

Data de registre de la dg., 01/01/2006 - 01:00

fitxa:

Descripció

Caldes d'Estrac s'autoconsidera la vila on va néixer l'estiueig a Catalunya a finals del segle XIX. Entenem per estiueig el fet de passar el temps d'oci en alguna altra població que no sigui la de la residència habitual. Aquest estiueig pot ser a una nova casa, que serà una segona residència, passant una temporada a un hotel o a un apartament llogat per exemple, o amb una visita breu d'un o pocs dies. Caldes d'Estrac gaudeix d'aquests tres tipus de visitants des de fa dècades. Què és el que fa tan atractiva aquesta població? Doncs el fet de poder gaudir d'aigües termals, de sol i platja, d'un paisatge excel·lent, d'oferta cultural... i en altres temps també hi hauríem de sumar el joc, ja que eren molts els individus de classe alta que es desplaçaven al Casino Colón a gastar-se els seus diners a la ruleta. Un altre element clau per desenvolupar el sector turístic ha estat la facilitat d'accés a la població: des de mitjan segle XIX el ferrocarril, després la xarxa de carreteres per fer arribar tot tipus de vehicles, i fins i tot durant uns anys un aeròdrom situat al Parc de les Ànimes. L'oferta hotelera també ha estat decisiva per a respondre a la demanda existent: a principis de segle XX ja existien fins a cinc fondes, i més tard el lloguer de cases, apartaments i l'existència de grans hotels. L'estiueig ha estat un enriquiment mutu entre la població autòctona i la forastera, a tots els nivells: personal, cultural, econòmic, etc.

Observacions:

Entre els molts personatges cèlebres que han estiuejat a Caldes d'Estrac cal destacar al segon marquès de Comillas Claudi López Brú, els poetes mossèn Jacint Verdaguer i Joan Maragall, els cronistes Joaquim Maria de Nadal i Joaquim Salarich, el literat Apel·les Mestres, el president de la II República Manuel Azaña, el polític Alejandro Lerroux, els pintors Joan Vila-Puig i Domènec Carles, el fundador del PSOE Pablo Iglesias, l'alcalde de Barcelona Joan Pich i Pon, el president basc José Antonio de Aguirre, etc. (Continuació història) A la dècada dels cinquanta apareixen nous elements que modificaran l'estiueig a la vila. Per un costat, l'arribada de nous rics que urbanitzaran Torrenova amb xalets unifamiliars; volien gaudir del magnífic paisatge, però sense fer-ne ostentació, i mantenir la privacitat, per això es traslladen al Turó de Caldes. Per l'altre costat, a finals dels anys cinquanta arriba el turista nacional i també, cada cop més, l'estranger que, a diferència de l'estiuejant tradicional, és una figura dinàmica, d'espai públic, amant del sol i platja, i que no pensa bastir-se una casa a Caldes perquè potser la temporada vinent estarà a un altre lloc. El Colón, baròmetre dels canvis, és remodelat i passa a ser hotel, categoria que ja no perdrà fins els nostres dies, tot i alguns alts i baixos. A Espanya encara li resten uns quants anys de dictadura, però socialment es tendeix a la democratització social: els caldens i els forasters ja es poden tractar d'igual a igual, compartint l'espai de lleure i d'habitatge, i fins i tot és habitual el casament entre autòctons i estiuejants. També hi ha algun però, és clar, la urbanització desprietada d'alguns espais o el perill de desfiguració d'altres, com el Passeig dels Anglesos, degut a que molts propietaris no poden fer front a les despeses econòmiques d'unes residències grandioses i prefereixen vendre-les o enderrocar-les per a edificar-hi apartaments sense més preocupació que la rendibilitat de l'operació. A la dècada dels noranta del segle XX es reforma el front marítim, fent desaparèixer els espigons i recuperant la tradicional platja de Caldes, llarga i ample, que estiu rera estiu se segueix omplint d'estiuejants. En aquest principi de segle hi ha dues inauguracions: la de l'Hotel Colón com a centre de termalisme i el de la Fundació Josep Palau Fabre

com a centre d'art. Aquests centres poden ajudar a mantenir Caldes d'Estrac com un important centre d'atracció turística.

Història

Caldes d'Estrac és considerada una de les primeres viles catalanes on va néixer l'estiueig. Varis són els elements que propiciaren el naixement d'aquest moviment social: el gaudi de les aigües termals, la platja, un clima agradable i la comunicació amb Barcelona per tren des de mitjan segle XIX, que simbolitzava el progrés de tota una època. El Colón ha de ser considerat el buc insígnia de l'estiueig a Caldes, no només per haver estat la primera construcció (1881) orientada a aquesta finalitat, sinó també perquè al llarg dels anys ha marcat la direcció en que s'ha mogut l'estiueig a la vila. La primera onada d'estiuejants s'estableix als carrers de Callao i de Santa Teresa, a prop de la façana marítima, a finals del segle XIX, coexistint les cases dels pescadors amb les dels estiuejants. La segona onada es fa seu el Passeig dels Anglesos que, en un primer moment, no és més que el lloc on s'estableixen els pavellons de mar (és a dir, la part posterior del carrer de la Ciutat de La Paz), però que aviat agafa personalitat pròpia. Símbol d'això és el canvi d'orientació dels Banys Colón, que trasllada la seva façana principal de cara a la mar per a posar-se en paral·lel al nou Passeig. Ja en aquell moment la capella de la Mare de Déu del Carme, situada davant de l'estació de tren, s'ha convertit en l'església dels estiuejants, en contraposició del temple parroquial del nucli antic. Si els primers forasters eren exclusivament de Barcelona, la segona onada porta també fabricants tèxtils de comarques enriquits gràcies a la Primera Guerra Mundial. Es crea la Sociedad Playas de Cataluña, S.A. amb l'objectiu de promocionar la vinguda de forasters a la vila. És el moment del Flecha de Oro, tren directe que unia directament Barcelona amb Caldes d'Estrac; de la construcció de les grans residències; del Country-Club, parc d'esports amb tennis, criquet i tir; i de, fins i tot, l'existència d'un aeròdrom a la Pineda de les Ànimes. És, en definitiva, el moment del Colón, convertit en casino, que es nodreix de l'estil ociós de viure de la classe adinerada del moment. A part del Colón, a Caldes hi ha quatre fondes o hostals més: Can Vidal, la Fonda Borràs, l'Hostal Hispano-Alemán (actual Caldes d'Estrac) i el Restaurant Providència. La dictadura del general Primo de Rivera prohibeix el joc, però el prestigi de Caldes com a lloc d'estiueig i el prestigi social està ja consolidat. La vila s'ha convertit en un municipi receptor d'un tipus de gent àvid de mostrar en públic signes externs d'ostentació econòmica; es tracta del nou ric delerós d'exhibir-se. Alhora, els caldens es converteixen en els seus servidors, treballant com a masovers i jardiniers. Casar-se amb un foraster és inversemblant, el màxim que pot aspirar un caldenc és casar-se amb la minyona o el xofer dels estiuejants. Jaime Gil de Biedma defineix aquesta època, que durarà des de 1924 a 1950, com la "edad de la pérgola y el tenis", i també de la consolidació dels banys de mar i prendre el sol des de que Coco Chanel posà de moda lluir la pell bruna. El període de la guerra civil (1936-1939), si bé significà un parèntesi en la presència d'estiuejants a Caldes, no significà un decaïment total. Així doncs, no deixa de ser simptomàtic que fos el municipi escollit per instal·lar les delegacions internacionals que fugien dels bombardejos que patia Barcelona. Les grans residències havien quedat buides, per la por que tenien els seus propietaris de patir atacs per part de grups incontrolats. Lluís Grau Molist fa una interessant comparació entre Caldes d'Estrac i Vichy, dues localitats termals que en temps de guerra van haver de jugar un important paper polític. Després del conflicte, els propietaris tornaren a casa seva i recuperaren la seva vida habitual. Els forts temporals de la dècada dels quaranta provocaren la construcció d'espigons, que canviaren durant anys la fesomia de la platja.

Bibliografia

AA.DD. (1995). Fotografies Antiques de Caldes 1870-1962. Arrels Cultura. Caldes d'Estrac. BATLLE, A. (1985). Caldes d'Estrac o Caldetas: un vell plet. Ajuntament de Caldes d'Estrac. Caldes d'Estrac. GRAU MOLIST, L. (2004). L'estiueig a Caldes d'Estrac. Una aproximació. Caldae Aquae Núm. 2. Ajuntament de

Caldes d'Estrac. Caldes d'Estrac. LLANAS, M. SOLDEVILA, L. (2002). Verdaguer i el Maresme.
Ajuntament de Caldes d'Estrac. Caldes d'Estrac. MARZAL, J. (1999). Caldes d'Estrac. Vila d'aigua calenta i
aigua salada. Breu història il·lustrada. Arrels Cultura. Caldes d'Estrac.